

הלכות שבת סימן שמה

באר הגולה 394

הרחבים ט"ז אמה * ומתקצרים (כה) בקצתן ואין בהם ט"ז אמה, יש אומרים שאם ארץ לארץ
רשות הרבים הרי הם רשות הרבים: ט כמבואר הרחבים (ט) (כו) * י"ג אמות ושליש * ושני ראשיהם
מפלים לרשות הרבים שהוא רחב ט"ז, (כו) * יש אומרים שהוא רשות הרבים: י לכל דבר שהוא
ברשות הרבים, אם אינו גבוה (שלישה) טפחים, (כה) אפילו הם קוצים או צוהר שאין רבים דורסין
עליהם, חשבים כקרקע וזהו רשות הרבים: (כט) ואם הוא גבוה שלשה, ומשלשה עד תשעה ולא

באר היטב

(ט) י"ג, כמו שמצינו בפסי בראות, עין ט"ז:

משנה ברורה

באר הגולה

וכן פתחו המחברים בכלל מט סערי יג והביאו מאיר בסימן שסד, עין שם. ועוד
 עוד, דאף שיטת רש"י הגיל שסובר דקצתן ששים רבוא, יש לעין בה שובא
 לרינא, דיש מן הפוסקים שנקטו דבר זה בשטח ויש מן הראשונים שהקפידו
 לדבריו באופן אחר, ואעפ"י את לשונם ממש, וזה לשון הרשב"א בעדב"ק י"ט:
 רש"י דיל אינו מצריך שיתישבו בעיר ששים רבוא אלא שיקנסו בה ששים, כאלו
 הפכים והענין ששם פתוחים לטקטות הרבה ורגילין בה סוחרים וכיוצא
 בהם: ומדע, שאף ירושלים לא היה בה ששים רבוא תורה, ואף-על-פי-כן יש בה
 משום רשות הרבים אלא דלחוקה נעלות בלילה, ומעמה כל שבחלתה
 נתקשפה כדברים ושנים גדולים להיות רוכלת העמים, זו היא של רבים, עד כאן
 לשונו. וקצתן נה קמב גס"ב הר"א, והביאו השלישי גורם בקרב קמא
 דירבין, וזה לשונו: מבואר של רבים המפליין חוץ לעיר טעם זה ומדע זה
 דירבין ט"ז אמה וכן מצד לשנים רבוא דדרך הפכים שכל פאירעולם עוברין
 שם, הרי המבואר הלך רשות הרבים גמורה הן, עד כאן לשונו. והנה הרשב"א
 גיל כדדדדדו על עירבין הקשה גס"ב על פ"ג ורש"י בעלי שיטה זו, וזה
 לשונו: מדקאמרין מרדכי ב"ס שדיר יקראל שם הרי רשות הרבים וב"סן הנה
 פרמילת, מכלל דעיר ואקטריטא אף-על-פי שאין בהם ששים רבוא הרי רשות
 הרבים, כיון שהרבים כדדדדו ורביאם עוברין בהם, דשטחא דמדינה משום
 שאין שם דרך כבושה ולא מכנה ליה בה לשום מקום ודמי לבקעה שהיא
 רשות-היחיד לשבת, ורש"י עצמו כתב שם: מדינה כזוהי אינן מקום הלח
 לרבים, והולכי מדברות לא שכיח, ומה, דרבים נעלות דשכיח, אף-על-פי-כן
 דלא הוה פסל ששים רבוא: ושמא דעת הראשונים לומר, שהאקטריטא שהיא
 כבושה חוץ לעיר ורובים מפה מעיר לעיר וממדינה למדינה עד סוף כל
 העולם, אין מדקדקין בה בעורקין עליה ששים רבוא דהא דבלי עלמא היא, אבל
 הוה עירי אין שם רשות-הרבים כלא ששים רבוא, דתהי כדגלימדיה נוסים
 שם דלדעתה גס זה אינו מתיר וכו', וסוף דבר אין לנו אלא מה שנקטנו בתלמוד
 י"ז אמה וקפלי שני ראשין וכו'. וזה לשון חידושי הר"ן בשם הר"א על
 מה שאמר במבואר: כאן כיון שהי יקראל שריון בדרך וכו', כתב שם בזה
 השני דאפילו לומר דבאיתו וכן אפילו שאר מדברות שהיה להם דרך לשל לאותו
 מדבר הרי רשות-הרבים, דאף-על-פי דפשו נש"י ופ"ג ולא הרי רשות-הרבים
 אלא של ששים רבוא, לא דקצתן ששים רבוא, אלא שיש כאן דרך לששים

רבוא, כלומר, שהיא רגיל ללך שם אנשים רבים דרך ששים רבוא, וכן
 קאמר, עד כאן לשונו. ונדע, דבדבריו מתרצין לשיטה זו, אפ"י אמרנו במבואר לענין
 בפרטות פני כל רק רחוק מן הפתח, מדכתיב "ומבואר", וכו' לא היה שם
 וכו'. עין משנה ברורה פ"ה שפסקו דאפילו אם אין בכל משק המבוי וכו', דין זה
 מכלל שיש צורך לרשות הרבים, משמע לכאורה דאפילו אם רק מצד אחד
 הרי הוא כחלק מנה, אבל מדברי התוספות והרשב"א בחידושי ושארי פוסקים
 צודדים לרשות הרבים, וכן קצתם מהמבר בענין ט: * י"ג אמות ושליש, דע,
 לשון המגיד משנה בשם הרשב"א בעבודת הקדש, וסעף זה הוא לשון הר"א בשם ר"י,
 מ"ג (גם בחידושי הרשב"א והרשב"א משמע לתקן פ"ג), וזהו פסח הגורא
 המסביר שלא כתבם בענין אחד ובלישון פלגא, ויש מאחרונים שרצו להשוות
 הרבים ועין בתוספתא שבת ופירמדין, וקצת סייעתא לדבריהם, דברא"ש וטור
 וכו'. ומהא"ש וטור בשם ר"י, ומבאר בחידושי הרשב"א במדני בשם ר"י
 וכו'. וכן במאירי ובחידושי הרשב"א בשם התוספות גס"ב במבואר בתרא
 קשרישו, דאף להרא"ש דאף כשהמבוי הולך לאורך רשות הרבים, אלא שיש
 העורכים מצד עיר הרי רשות הרבים, אם-כן הוא הדין אם המבוי קלה
 רשות הרבים, כיון שקלה לארץ להרבים שיש עליהם שם רשות הרבים
 דירבין, עין שם: * יש אומרים שהוא רשות הרבים, כתב בלשון י"ג אומרים,
 ששים דלדעת נש"י ומתקמים אפ"י דאף בכה"א וז"ל לא הרי רשות הרבים,

שער הצינ

(כו) הגר"א: (ס) הן הוא לפי מה שהיה הגר"א, וכן במאמר מרדכי פסח להוציא דין הוא דעת הרשב"א שהובא בתרב המגיד: (כז) הן מוכח בפוסקים:
 (כט) הגר"א²⁷, ומציאתו הן להראי בחידושי הרשב"א על פרובין ותרשב"א שם בפר ו ותמאירי בשבת, דאפילו אם הוא רחב רק עשר אמה גס"ב
 רשות הרבים הוא כיון שארץ לארץ רשות הרבים, וכן פתח בהגהת אשר"י פרק קמא דעירובין, אלא שיש פרוש בדבריהן, כלשני ראשי המבוי מפליש
 לרשות הרבים ועוברין דרך שם מזה לזה: (ל) לכושי: (לא) הגר"א בשם התוספות, וכן פסח הרא"ש: (לב) עין פאור הלכה:

ביאורים ומוספים

הַלְבוֹת שִׁפְתַּי סִימָן שְׁמָחָה

(מז) לפי מדרוטיקס: יד יאזקה היא ברמלית, מקום שאין הלוח לרבים, (מח) *פגון ים (מט) ובקעה, ואצטנזית ואצטבא (פרש אצטנזית, מקום שלפני החניית שיושבים שם הסוחרים, ואצטבא הוא מקום שסמניו עליו פרקטסאז) (יז) *שלפני העמודים ברשות הרבים (נא) והיא רחבה (נב) ארבעה גבוהה משלשה (נג) ועד עשרה, *אקנזנזית הסמוכה לרשות הרבים (נד) (גון טבואה שיש להן שלש מחיצות (נה) ואין להם לחי או קנה פרכיעית) (סו), הרשות הרבים (נו) שהוא מקרה, רתל (נז) שלש בו ארבעה על ארבעה (נח) ואינו גבוה עשרה וכן מריץ שהוא ארבעה על ארבעה ואינו עמק עשרה: טז *בית שאין תוכו עשרה וקרויו משלימו לעשרה (נט) *יש בו ארבעה על ארבעה, (ס) תוכו ברמלית (סא) ועל גבו רשות היחיד. (סב) האם חוקק בו ארבעה על ארבעה (סג) אפלו באמצע (ג) בחוק

פֶּאָר הַיֵּטב

(יג) דחוק. עמ"א שהעלה דאס אין פבוה י' צום הקרוי, בעינן שיהא הספק סמוך למתל פחות מג' טפחים, ע"ש:

בְּאֵר חוקקין עליו ב' שם ג' הרמב"ם בקרן יד ד' שם במקרא זה שם
(צ) 'שלפני. אכל בין הצמודים, אפילו אין רחבים י"ג ושלש, כיון שרחבים
בוקעים בהן הם טפלים; משא"כ במקבוי שכתב בסעיף ט, מ"א, ע"ש:

בְּאוֹר הַלֵּכָה

וְלִשְׁכָּן בְּהֵמָּה דְּפָסִיף ח (הַרְשָׁבִי' בַּחֲדוּשׁוֹ וּבַחֲמִידוֹ בִּשְׁבַת דְּרַח). וְכֵן בַּחֲדוּשֵׁי
הַרְמֵצִין בְּדִקְדּוּתוֹ עַל צִדּוּתָן מִשְׁמַע עֲסִין דְּמִפְרֵשׁ הַבְּנִינָא דְּיַתֵּר עֲלֵינָן אֲמַר ר"י
בְּרִי' שֶׁשֶׁבַת מִיז אֵתָּה, אֲסִיכִין אֵין לֵט מְקוֹר לְהֵא דִּיקָא; וּמִכָּל מְקוֹם הָאֵר שֶׁ
אוֹמְרִים לֹא פִּתְחָה לְיָדָאָהּ הֵיא, דְּבִרְאִישׁ יַמּוֹד פִּתְחָה רַאשׁוֹנִים הַעֲתִיקוּהָ: * כְּגוֹן
יֵשׁ. עֵין מִשְׁנֵה בִּרְחָה. וְעֵין מְגֻרֵאבְרָהִים סְעִיר קָטָן יֵד שְׁתֵּבִיא בְּשֵׁם רִא' מִפְּסִין, דָּאס
שֶׁ בְּתֵיבָה הַזֶּה גָּמָא עֲמָקָה * טַפְסִיחִים הֵוֹ לְשׁוֹת הַיָּדִידִין מִן הַלְחִיד וּבִרְחָה מִפְּסִין
כְּרִי' שֶׁשֶׁבַת מִשְׁכַּת דְּרַח וְהַעֲשִׂי' בְּחִיבֵי' מִרְשָׁבִיא דִּיקָא דְּרַח וְדָבָר שֶׁ הוּא נִרְאֶה כְּלָל,
וְסֵם הַמְגֻרֵאבְרָהִים. מִמֶּלֶךְ מְלִיכִים מְרֻבֵּנִין שֶׁל עַל הָא' בְּרַמְלִית, כְּדִרְפָּה שְׁלֵא הֵקֵף
לְדִירוֹהּ וְעֵין בְּקִרְמָדִים, דְּכַעֲנָנֵה אֶפְסִיל הוּא פְּחוּת מִשְׁנֵי סָאָה עַמִּי הוּא בְּרַמְלִית⁽⁴⁸⁾
עֵין שֶׁס: * פִּתְחָה שְׁאֵין תּוֹבוֹ וְכו' . הֵיא מִקְרָא פִּסְפִּישָׁה, וְהַעֲמִיקוּ מִרְיָהּ וְהֵיאִישׁ,
וְהִמָּה עַל תְּרַמְסִים שֶׁשֶׁשְׁמִיטוֹ מִתְּלֻמוֹת: * וְהֵשׁ בּוֹ אֲרֻכָּה עַל אֲרֻכָּה. מִסּוֹף
הַפִּסְפִּי הַמִּסִּים אֵם חֵק בּוֹ אֲרֻכָּה עַל אֲרֻכָּה מִשְׁמַע דְּיִטִּיר שְׁתֵּבִיא רִבֵּס מִרְבָּה,
וְכֵן מִרְבָּה בְּמִקְרָא דְּקָאֵסֵר דְּרִין עַל דְּחֻכּוֹ בּוֹ מִטְלָטְלִין בּוֹ אֵל בְּרַמְלִית אֲמַתוֹ,
אֵל בְּרַמְלִית דִּיקָא הִלְחִי עַל גְּבוֹ לְשׁוֹת הַמִּתִּיר וְהוּא בְּרַמְלִית, אֵם פִּשְׁשָׁה
עַל אֲרֻכָּה עַל אֲרֻכָּה: * תּוֹבוֹ בְּרַמְלִית. לְכַאוֹת הַרְשָׁבִי' דָּאס הוֹצִיא מִשְׁנֵי

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בריש עיף : (מו) לפי מדותיהם. בארתי לעיל בסעיף קטן יא, שכן שם: יד (מח) כגון גם. והוא הדין (ג) נהר. ואף-על-גב דמא לא מבטלי מחיצתא, כמו שכתבתי בסעיף יא, יש לומר, דכל תריץ שאינו משפיע קודם לילקוט גבה עשרה ספחים מחוץ ארבע אמות לא הוי רשות היחיד, ומצינו הוא שאצל שפתו אינו עומק כל-כך הבה ובו סבב המגן אברהם). ובמאירי נפר השעם, (נא) משום דהמחיצות רחוקות זו מזו מאד, אינו מצטרפות לעשות מה שפיניקין רשות היחיד, ולפי זה אפילו אם אצל שפתו הוא עומק, גם-כן אינו רשות היחיד מן התורה משעם זה ונחר, אף-על-גב דשתי מחיצות אינם רחוקות זו מזו, פנין דדאדוך השנים הם רחוקות זו מזו כמה פרסאות, אינם מצטרפות לאלו השנים. ואפילו לפי דברי המגן אברהם, מדרבנן פרקליט הוי בכל ענין, כמו שפסקה ממונ בסוף דבריו. ואם היה נזקק מים ברשות הרבים ורשות הרבים מהלכת בו³⁸, אם אינה עמקה עשרה ספחים, אף-על-פי שאינה רחבה ארבעה ספחים (נג) ועל-דין זה רב מודליגן עליה

ואין להטיל בתוכה, אף על פי כן ה' רשות־הרבים [והוא הדין אם היה דף מנח על הרקע ויגיד אדם עובדי עֲלִיתָ, ה' רשות־הרבים]. וברשי' דף ק משמע קצת דלא ה' רשות־הרבים אלא אס־פֿן תרבה בני־אדם עובדים בתוכה. ואם הרקע צמחה צִשְׁרָה ותרבה ארבעה טפחים, ה' פרמלית. כמו ים [רמב"ם פרק יד]. וצִין פֿרי־מקדים דמסתפק לומר, דנח לחמרא הו' פֿכרמלית שלא להוציא מתוכה לרשות־היחיד, אבל מן התורה (ג) רשות־היחיד הוא: (מט) וּבִקְצֶהָ. מקום שדות שאין מקור מחיצות: (נ) שְׁלִפְנֵי הַעֲמֻדִים. עמודים הם העמודים ברשות־הרבים ותוליד בהם התגרים פרקמטא, ואצלם היו האצטבאות. וזהו מקור המספר שלא זכר דין דבין העמודים, (נד) מִשְׁמַע דְּסִבְיָא לה דבין העמודים עֲצֵמָן נדון ברשות־הרבים¹⁵⁶, ודעת הרמב"ם, אבל (נה) וב הפוסקים פסקו דגם בין העמודים, אף על גב דזמנין דדרסי רבים, כיון שאין החלוק נוח בלִפְנֵיהֶן, (נו) שְׁנֵי הַעֲמֻדִים תרבה בארץ ורמב זה שלא כנגד זה, ככרמלית דמאי: (נא) וְהָיָה רִבְרָה וכו', והוא הדין (ס) לעצן אצטוניה: (נב) אֲרֻכָּה וְגִבּוֹה וכו', ודאִיָּה (סא) תרבה ארבעה ודא קלום־פסור, ואם אינה גבוה שלשה היא רשות־הרבים, ואם גבוה עשרה היא רשות־היחיד, ובג'ל בסעף י: (נג) וְעַד צִשְׁרָה. ויגרי (נט) בשאין רבים מבהין עֲלִיתָ, דאי לאי הכי בחצצה, וכן מתחצצה עד צִשְׁרָה לרעת הנשיא־מרים הפ'ל בסעף י' ה' רשות־הרבים: (נד) כְּגֹזֶן וכו', ויש עוד (ס) פרוש ברשי', כגון ששכנים הבית לחוכו וחיפח מקרקעו לרשות־הרבים¹⁴⁰; אי גמז, בית שפניו עומד באלכסון, שְׁנוֹת אֶחָד סמוכה לרשות־הרבים ושְׁנֵית מוֹשְׁבָה מרשות־הרבים לפנים, וְהָיָה הַבּוֹלֵט מַעֲבָרָה אֶחָד הַרְבֵּי מַלְכָּס לְהֵרָא בתוך קניסה של זוית אחרת: (נה) ואין להם לחי וכו', דאי (סא) הנה לחי הנה רשות־היחיד גמור מן התורה לעצן וירשה, ששהיזק מרשות־הרבים לתוכה חזק, וגם שְׁנֵיהֶן ספור לטלטל בתוכה ככל רשות־היחיד, דקָמָא לן לוחי משום מחיצה, ואפלו אי ה' שם רק קורה דה' רק משום הכרס, על־פל־פנים לכלי על־קא רשות־היחיד היא לעצן טלטול, לטלטל בתוכה כמו בשאר רשות־היחיד. (סב) וכל זה הוא רק לרעת הרמב"ם, אבל לשארי פוסקים, על־ד' שלש מחיצות נצשה לרשות־היחיד גמור מן התורה והיוזק מרשות־הרבים לתוכה חזק, אבל לעצן טלטול אסור מדרבנן ככרמלית: (סא) שהוא מקרה. דאינו דומה לגלגל־מדה, שלא היה מקרה למעלה¹⁴¹: (נז) שִׁשְׁבֵּי בו אֲרֻכָּהּ לו ארבעה. דאי לא הכי ה' מקום־פסור, כדלקמה בסעף יט: (נח) ואינו גבוה עשרה. ואם היה באמצעות תשעה, עין לעיל בסעף י: טז (נט) ויש בו אֲרֻכָּה על אֲרֻכָּה. הנה בתלול, דאי (סא) אין בתלול ארבעה על ארבעה וזו אין (סב) על חוכו שם כרמלית: (ס) תוכו כרמלית. כיון דמבנינים (סא) אין המחיצות גבוהות עשרה: (סא) וְעַל גִּבּוֹ רשות־היחיד. כיון שגבוה שם עשרה: (סב) ואם חזק בו. כְּמַרְקָע הבית בעמק להשלים שיחא גבה עשרה: (סג) אפלו באמצע רחוק וכו', ורצה לומר, אפלו רחוק יותר משלשה טפחים דליכא למימר דהוא פלבוד, אפלו הכי

שער הציון

[illegible]